

Drál í lögtinginum orsøk til fyrning

Seinfør viðgerð í lögtinginum er ein týðningarmikil orsøk til, at málið um Eik Grunnin var fyrnað, tá frágreiðingin hjá Eyðfinni Jacobsen var latin fútanum

Tað var drál frá lögtinginum, sum var ein av stóru orsøkunum til, at málið um Eik Grunnin var fyrnað, tá frágreiðingin var latin fútanum í februar 2014. Tað sigur stjórin í Skrásetingini, Jógvan Thomsen.

Skrásetingin bað í mars 2011 um 1,5 milliún krónur at kanna Eik Grunnin fyri, eftir at hava kannað, hvat ein tilík kostaði.

Metingin bygdi millum annað á, at dansku kanningarnar av líknandi málum høvdu haft ein kostnað á millum 3 og 5 milliúnir krónur. Av tí at ein partur av Eik málinum longu var kannað í 2009 viðvíkjandi Spron keypinum, metti skrásetingin at kostnaðurin av kanningini av Eik Grunninum var minni, og at 1,5 milliún var nøktandi.

Men av tí at fyrsta játtanin frá lögtinginum var áljóðandi 500 túsund, og var latin í november uttan eina sokallaða C átekning, fall játtanin burtur um árskiptið og granskingarfólkið náddi bert at brúka góðar 185 túsund krónur.

Tað gekk títæstan eitt ár, áðrenn granskingarfólkið, Eyðfinnur Jacobsen kundi arbeiða víðari. Í november 2012 játtaði lögtingið 300 túsund krónur aftrat til granskingarfólkið at arbeiða fyri.

– Um lögtingið hevði játtað peningin við einari sokallaðari C átekning var játtanin ikki dottin burtur við árskiptið, og so hevði kanningin verið liðug langt áðrenn, sigur Jógvan Thomsen.

Hann er ikki í iva um, at tað hevur haft stóran týðning fyri, at málið náddi at fyrna.

Skrásetingin fekk dulnevndar klagur

Í 2009 fekk Skráseting Føroya tvær klagur um handlar millum Eik Grunnin og Eik Banka P/F frá persónum, sum ynsktu at vera dulnevndir. Ein gransking av grunninum vísti ólógligar dispositiónir í 2009, men tað fekk ongar avleiðingar fyri grunnin

Marjun Dalsgaard

Í 2009 fekk skrásetingin dulnevndar klagur um dispositiónirnar hjá Eik Grunninum.

Keldurnar hildu, at Eik Grunnurin virkaði sum ruskspann fyri Eik Bankan, sum hevði somu nevnd, sum grunnurin. Í sambandi við dulnevndu klagurnar hugdi Skráseting Føroya nærri upp á Eik Grunnin og tann 11. mai 2009 var tikin avgerð um, at seta eina gransking í verk.

Klagurnar umfataðu millum annað keypið av partabrøvum í íslenska sparikassanum Spron, sum Eik Grunnurin keypti 8,44% av, eftir at partabrævahandilin varð stongdur. Tað upplýsur stjórin í Skráseting Føroya í skrivligum svari til Sosialin.

Keyp av Spron ólógligt

Í sambandi við granskingina varð hugt nærri at keypinum av partabrøvum í Spron umframt handlum av partabrøvum í Investea A/S og Sweden Properties A/S.

Granskingarfólkið, Majken Johansen, var liðug í august 2011, og granskingin staðfesti, at keypið av 8,44 % av íslenska sparikassanum Spron, eftir at handilin við partabrøvum varð stongdur, var so ivasamur, at nevndin átti at biði Skráseting Føroya, sum tá var grunnamyndugleiki, um loyvi áðrenn handilin var gjørdur.

Sostatt hevði Eik Grunnurin gjørt ólógligar dipositióinir í sambandi við keypið av Spron, sum gav grunninum eitt tap á 40 milliúnir krónur.

Í frágreiðingini staðfestið granskingarfólkið Majken Johansen advokatur, at

“Fondens køb af Spron aktier fra Eik Bank P/F i oktober 2008, hvor det må anses for reelt umuligt at fastsætte kurs- og markedsværdi, er en disposition af så usædvanlig karakter, og som kan have inddebåret risiko for, at

Fonden ikke kan opfylde sit formål, at Fonden burde have indhentet samtykke til dispositionen i henhold til bestemmelsen i § 21, stk.3, i lov om erhvervsdrivende fonde.

Om de øvrige dispositioner ses ikke at være krav om samtykke.”

Fekk ongar avleiðingar

Granskingin av Eik Grunninum í 2009 fekk tó ongar avleiðingar. Í tí sambandi segði Kristin Balle, deildarleiðari í Skráseting Føroya við Børsen Finans, at skrásetingin hevði gjørt av ikki at gera meira við málið, men at grunnaeftirlitið fór at seta harðari inn, um tað hendi aftur. Jógvan Thomsen var ikki stjóri í skráseting Føroya í 2009 og ber seg tískil undan at svara upp á, um ikki skrásetingin átti at gjørt nakað átak imóti Eik Grunninum longu tá.

Í grein í Sosialinum 5. mai sigur Jørn Astrup at ivasomu dispositiúnirnar, sum fóru fram í Eik Grunninum í 2008, áttu at ført við sær, at grunnaeftirlitið, sum lá hjá Skráseting Føroya, hugdi at Eik Grunninum longu tá. Harafturat, um grunnaeftirlitið riggaði, sum tað skuldi, hevði tað fingið eina ábending um, hvussu stóð til í Eik Banka, sum fór av knóranum í 2010.

Til hetta svarar Jógvan Thomsen í skrivligum svari til Sosialin:

– Uppgávan hjá grunnamyndugleikanum er at hava eftirlit við, at grunnurin virkar samsvarandi sínum endamáli, og at grunnurin heldur lóggávuna og viðtøkurnar.

Tískil metir grunnamyndugleikin ikki um, hvørt handilsliðu avgerðirnar hjá nevndini í Grunninum er skilagóðar ella ikki. Eftirlitið við peningastovnsøkinum er danskt málsøki, ið verður umsitíð av Fíggjareftirlitinum sambært lov om finansiel virksomhed. Fíggjareftirlitið er sostatt tann

Jógvan Thomsen er ikki í iva um, at seinfør viðgerð í Lögtinginum hevur ført við sær, at málið um Eik Grunnin er fyrnað

myndugleikin, ið hevur bestu amboðini at føra eftirlit og meta um støðuna hjá einum peningastovni – ikki grunnamyndugleikin.

Tó skal grunnamyndugleikin góðkenna týðandi dispositiúnir, sum kunnu hava við sær vanda fyri, at viðtøkurnar ikki verða hildnar, sbrt. § 21, stk. 3 í lógini um vinnurekandi grunnar.

Eftirlitið var danskt í 2007

Nógvar ábendingar vóru um, at okkurt var, sum tað ikki skuldi vera í Eik Grunninum árinum fram til 2010. Millum annað ivasomu dispositiúnirnar og dulnevndu klagurnar.

Bill Justinussen, løgtingslimur fyri Miðflokkin hevur ført fram, at grunnaeftirlitið átti at reagera longu tá nevndin í Eik boðaði skrásetingini frá, at hon ynskti at broyta viðtøkurnar fyri grunnin í 2007. Men Skráseting Føroya var ikki

grunnamyndugleiki í 2007. Eftirlitið lá hjá Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, sigur Jógvan Thomsen.

– Tá ið Eik Grunnurin bað um loyvi at broyta endamálsorðingina í 2007, var eftirlitið við vinnurekandi grunnum hjá Erhvervs- og Selskabsstyrelsen í Danmark. Skráseting Føroya umsat hetta tíðarskeiðið bara grunnaskránnar, sbrt. § 5, stk. 1 í lógini um vinnurekandi grunnar. Føroyskir myndugleikar yvirtóku eftirlitið við vinnurekandi grunninum tann 1. januar 2008, tá ið lógin um ræði á málum og málsøkjum varð broytt, sigur hann.

Grunnaeftirlitið var yvirtikið 1. januar 2008, men áðrenn tað var Skráseting Føroya millumlið millum Eik Grunnin og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Tískil var tað skrásetingin, sum samskiptið við Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vegna Eik Grunnin viðvíkjandi ynski

hjá grunninum um at broyta viðtøkurnar. Hetta var tveir slakar mánaðir áðrenn skrásetingin yvirtók eftirlitið við grunninum.

Í august 2008, tá skrásetingin hevði grunnaeftirlitið, avgerð nevndin í Eik Grunninum sambært fundarfrágreiðing at loka málið um at broyta viðtøkurnar, og at tolka svarið frá Erhvervs- og Selskabsstyrelsen sum, at viðtøkurnar hjá grunninum longu geva heimild at veita lán.

Sein kanning

Í grein í Sosialinum finst Jørn Astrup Hansen at, at kanningin av Eik Grunninum kom ov seint í lag. Í sambandi við tað sigur Jógvan Thomsen:

– Í sambandi við, at Eik Banki P/F í september mánaði 2010 ikki megnaði at lúka solvenskrøvini, fór Skráseting Føroya undir at kanna ávís viðurskipti í Eik Grunninum. Skráseting Føroya bað eitt nú tann 11. oktober 2010 nevndina í Eik Grunninum um eina frágreiðing um ymisk viðurskipti í grunninum.

Hesa frágreiðing fekk Skráseting Føroya tann 7. desember 2010. Somuleiðis vórðu nærri kanningar gjørdar av ársfrásagnunum fyri árinum 2008 og 2009 hjá Eik Grunninum við stóði í ársroknskaparlógini.

Grundað á eina nærri undankanning av Eik Grunninum kom Skráseting Føroya tann 11. mars 2011 til tað niðurstøðu, at fleiri viðurskipti í grunninum áttu at verða kannað nærri og boðaði alment frá tann 13. desember 2011, at gransking var sett í verk, sbrt. § 59 í lóg um vinnurekandi grunnar. Sum granskingarfólk varð Eyðfinnur Jacobsen, advokatur, tilnevndur. Eyðfinnur Jacobsen skuldi eftir ætlan lata Skráseting Føroya endaliga granskingarfrágreiðing í seinasta lagi 1. juli 2012, um neyðuga játtanin til granskingararbeiðið fekst til vega.